

Kinderen zullen hierbij de begeleiding van volwassenen nodig hebben. In het boek noemen de auteurs diverse oorzaken van woede en bijbehorend gedrag in verschillende leeftijdsstadia van kinderen. Voor ouders en professionals die met kinderen werken is dat een bron van herkenning. Naast de nodige her- en erkenning biedt het boek tips hoe met woede en gedrag om te gaan. Een paar voorbeelden van concrete inzichten:

- Er zijn drie vormen van woede: Directe woede, gestapelde woede en diepgewortelde woede. Deze vormen worden met voorbeelden uitgewerkt en er worden tips gegeven hoe hiermee om te gaan.
- Een vierstappencommunicatiemiddel dat overeenkomsten vertoont met onder andere de betrokken rechtstreekse communicatie uit de ervaringsgerichte therapie: Ik voel me... als ... omdat... ik heb liever...
- Een oefening: bekijk het eens door de ogen van een kind. Ik lees en voel me geërgerd of boos worden, puur door me in te leven in de gedachten en gevoelens van een kind.

Het boek bevat veel praktische oefeningen, inzichten en tips die allemaal een

empathische insteek hebben. Het kind mag er zijn, met alle boosheid, maar dan wel effectief gekanaliseerd. Aan het eind van het boek staan verhalen en gedichten van en voor kinderen en tips voor de zoektocht naar passende hulpverleners.

DOOR MARIANNE LENKHOFF

• **Pudney, W. & Whitehouse, E.** (2013). *Kleine Vulkaantjes. Jonge kinderen leren omgaan met boosheid en woede*. Amsterdam: Nieuwezijds.

MEEDOEN GAAT NIET VANZELF

Het ideaal van de participatiesamenleving lijkt inmiddels op draagvlak in het brede midden van de Nederlandse politiek te berusten (zie Wim Kok 1991, Jan-Peter Balkenende 2005, Mark Rutte 2013). De titel van een publicatie onder leiding van Doortje Kal, bijzonder lector Kwartiermaken aan Hogeschool Utrecht, kan worden gelezen als een kritische kanttekening bij dat ideaal: *Meedoen gaat niet vanzelf*. Een ideaal wordt immers niet gerealiseerd door het luidkeels te verkondigen en

vervolgens te veronderstellen dat het als vanzelf zal ontstaan, maar door te onderkennen waar zich knelpunten voordoen en daar intensief mee aan de slag te gaan, met alle successen en

mislukkingen vandiën. Het hoofd in de wolken is slechts de ene helft van doorleefde idealen, de voeten in de modder de onmisbare andere helft.

Dit boek biedt een inventarisatie van de diversiteit van *Kwartiermaken in theorie en praktijk*, zoals de ondertitel luidt. Thema's en praktijken worden in koppels in het boek gepresenteerd. In de toelichting wordt benadrukt dat deze koppeling losjes is. Verder valt op dat veel aspecten vooral kort worden aangestipt. Hierdoor is het boek geschikt als bron van inspiratie voor de geëngageerde kwartiermaker, ook vanwege de vele verwijzingen naar publicaties en websites. Omdat het boek niet systematisch aandacht besteedt aan de achtergronden van kwartiermaken en ook niet dieper ingaat op aspecten zoals randvoorwaarden, uitdagingen en contra-indicaties voor kwartiermaken, is het minder geschikt als eerste kennismaking of als methodische verdieping.

DOOR ED DE JONGE

• **Kal, D., Post, R. & Scholtens, G.** (2012). *Meedoen gaat niet vanzelf: Kwartiermaken in theorie en praktijk*. Amsterdam: Tobi Vroegh.